

Sutradan je trebalo da putujem u Podreskovo, na daču kod mojih prijatelja i da provedem dan sa njihovom desetogodišnjom kćerčicom.

U metrou je bilo zagušljivo i tesno, na presedanju na Beloruskoj stanici vrilo je od trgovine, odrasla deca sa dobrom fizičkom kondicijom prodavala su knjige, i njihov izbor bio je šarolik: od *Ruže sveta* Danila Andrejeva do najnovijih priručnika iz oblasti biznisa i raznih vidova astroloških i hiroloških izdanja, čiji je glavni ukras bila nevelika knjižica *Kako gatati po očima*. A oči prodavaca nisu skrivale nikakvu zagonetku: bile su obmanjivačke...

Na izlazu iz stanice “Komsomoljska-Koljcevaja”, u dugačkom hodniku pred pokretnim stepenicama devojka pristojnog izgleda svirala je na violini Vivaldija. U otvorenoj futroli ležale su rublje.

Trg je ključao od naroda. Na njemu se odvijala prodaja i preprodaja. Humanitarna pomoć, koja je prošla kroz mnoge ruke prekupaca, ovde je dobijala poslednju i maksimalnu cenu. Torbare su predstavljali, kako pišu novine, lica “kavkaské” i čak “zakavkaské” nacionalnosti, a njihova roba – lente, čipke, cipele – pretvarala se u prezervative, cigarete i žvake. Ponekad bi se tu nalazila i poznata lica iz detinjstva moskovskih starica sa njihovom robom u kovanicama od sto i pedeset rubalja. Inflacija je išla ispred progressa.

Pronašla sam kasu za lokalne pravce. I ukopala se u mestu. Felinijev san, vizija Salvadora Dalija: pored vrata blagajne, na sanduku za smeće, ukrašenom odavno izbledelom srebrnom bojom, klataći prljavim bosim nogama koje nisu dosezale do zemlje, sedela je fantastična figura – uboga starica u svetlosivom ogrtaču što je svetlucao od masnoće. Bujna seda kosa njihala se pod slabim vetrom, a lice joj je bilo našminkano srebrnom bojom, nos tamniji, obrazi gušći. Bila je nepokretna, oči zatvorene. Nije videla gomilu, ali ni gomila koja je protračavala pored nje nije na nju obraćala gotovo nikakvu pažnju.

Napustio me je osećaj realnosti... Kao da sam se našla na sceni grandioznog teatra, u masovnoj predstavi, gde su svi glumci dobro našminkani, kostimirani, i glume svoje naučene uloge, a ja sam jedina slučajno upala među njih. Ali, bez obzira na to, povratnu kartu do Podreskova su mi na blagajni naplatili dvanaest rubalja. Poslednji put sam pogledala u aluminijumsko čudo i pošla na peron.

Klinski voz polazio je za minut i uspela sam da sednem u poslednji vagon. Voz se pokrenuo, i ja sam se uputila prema glavnom vagonu.

Poneka vrata voza koji je povećavao brzinu ostala su otvorena. Tapacirung od veštačke kože na klupama mestimično je bio odran, virilo je žuto sunderasto meso i drveni kostur. Vesela promaja uletela je u vagonu kroz razbijena stakla. Semenke suncokreta i papirno đubre krckali su pod nogama. Vikendaši su stezali kolenima torbe sa namircama. Raspad je bio nesumnjiv, ali još ne definitivno. Mala generalna proba. Ipak je i dalje postojao red vožnje, promukao poznati glas javljao se preko razglasa: “Sledeća stanica...”, u prolazima su se smestile čuvene družine za kartanje.

Kroz prozor se vuklo bezlično predgrađe, na železničkim nasipima, u koprivama i lobodama, u grupama i parovima sedeli su moji sunarodnici, potezali vince i pušili, pljučkali u osušenu travu i bilo im je lepo. Jedan mladi

momak je ustao, protegao se i pustio mlaz u pravcu voza. Onda se smejao ogolivši ružičaste desni koje su se lepo videle na tako malom rastojanju...

Te godine sam bila u Atini, videla zalazak sunca u Sunionu pored Posejdonovog hrama gde se Egej bacio sa stena, i bila sam u Jerusalimu, i sedela na obali Mrtvog mora odakle je Lot, ne osvrćući se, išao za božanskim izaslanikom... I evo sada, pod zrakom kosog avgustovskog svetla koje klizi po sasušenoj travi ispoganjenog nasipa, gutam knedlu u grlu... Zašto me ova ubogost tako dira?

Nečija noga je gumula moju tašnu i ja sam je pomerila. Preko puta je seo čovek četrdesetih godina, prilično pijan, što je odmah i priznao:

– Da, popio sam malo. Za Rusiju!

Nisam uopšte reagovala. Iz rastegnute kragne košulje od trikotaže izrastao je snažan vrat. Zubi beli, oko veselo, crno.

– Ja sam za Rusiju Rusima! Nije ti ovo Amerika. Nije za crnodupetaše!

Gradio je svoju koncepciju lako i prirodno: psovao je sve, od Engleza do Japanaca, prošetao se kroz sva slova azbuke. Svi koji nisu bili Rusi bili su prokleti. Čak sam osetila nekakav ubod po vlastitom nacionalnom samoljublju: kao Jevrejka, naučila sam da držim štafetnu palicu u svojim rukama, a ovdje su mi to oteli i stavili me u isti red sa svim ostalim crnodupetašima. Pošto je nabacio koncepciju u opštim crtama, mužik se zaustavio na načinima njene praktične realizacije:

– Znači, tako! Skupićemo snage i sve ćemo ih – zaklati! O, biće veselo!

Oči su mu sevale poštenim Pugačovljevim bljeskom. U početku se nije obraćao svima već lično meni, poverljivo i blagonaklono, kao da sam nesumnjivo njegov poklonik i da nikako ne mogu imati drugačije ideje. Čitala sam i rešavala za sebe zagonetku zašto se obraća baš meni: nije u meni video crnodupetaša, ili želi makar na trenutak da osvetli moju nerusku pogubnost. Pokazujući na stanicu “Levobrežna”, koja je polako klizila s one strane prozora, rekao mi je poverljivo:

– Evo, pogledaj! Je l’ to kanal? A znaš li ko ga je izgradio? Dvadeset hiljada robijaša! Staljin ih je sve osudio i, izgradili su ga! A vi, komunisti, šta ste vi izgradili? – neočekivano strogo me je upitao, no ja nisam bila spremna da odgovaram za komuniste. – Sve su samo rasprodali i pokrali! Sve što je Petar zauzeo, sve su prodali!

– Govorio je vatreno, sve glasnije, i već ga je slušalo pola vagona, ali nekako mlako i bez duševnog odziva, i on se sada nije više obraćao samo meni već celom vagonu, ljudima koji su od njega skretali pogled.

– Ko je izneo rat na svojim leđima, pitam! Ko?

Ali niko mu nije odgovarao. Svi su gledali sa strane, sa nelagodom i strepnjom.

– Vaši demokrati? – i tu on upotrebi zamršenu rečenicu u kojoj su bili vešto upleteni: reproduktivni organi pasa, sibirski valjenka, bakarni tas i nečiji analni otvor.

Pomalo se klimajući u prolazu, prilazio je drugi junak. Približio se oratoru sa osmehom prepoznavanja. Zaustavio se. Imao je blizu šezdeset, pocrnela čela bila je ukrašena ožiljkom u obliku rupice za dugme, i on me je takođe gotovo pritisnuo na grudi, odevene u pravu teksas košulju.

– Baš oni! – pohvali on smeđookog, i ja pomerih torbu, propuštajući ga u prolaz između klupa.

– A ti, jesi li – za Rusiju? – strogo upita smeđooki.

– Za Rusiju – klimnu ćelavi glavom.

Smeđooki vešto zaškilji, isto kao Lenjin, i postavi teško pitanje:

– A za kakvu Rusiju?

Ćelavi se zbuni:

– Na šta misliš? U kom smislu – za staru ili za novu?

– Ne pravi se lud! Staru... sarkastično se osmehnu smeđooki. – Tu staru još treba proveriti! Uzmi, na primer, popove, opet su se razmahali kandilima. Kao televizor na daljinski, samo mašu li mašu. Jednoznačno.

– Jednoznačno – potvrdi ćelavi.

Ali smeđooki je očigledno rešio da sprovede proveru po svim šavovima:

– Slušaj, kaži mi jesi li ti pijanica ili alkoholičar?

– Što tako? Ja sam prosto ljubitelj...

I on izvadi iz uredne tašne od veštačke kože načetu flašu vina.

Prvi je uze, pogleda u etiketu:

“Salhino”. Šezdeset dve rublje.

Zatim zabode prst, noktom označi polovinu na etiketi i izjavi:

– Evo, ja ću sada popiti do ove polovine i to će biti za deseticu.

To je i uradio. Najpreciznije moguće. Posle čega je izvukao iz džepa šaku zgužvanih papirnih novčanica, ponudio deset rubalja i počeo da ih gura u džep ćelavom.

– Ma šta ti je – začuđeno odgurnu deseticu ćelavi – šta smo mi, zar nismo Rusi?

– Ta ti je dobra – zadovoljno klimnu glavom smeđooki.

– Pravo govoriš. Rusi smo. Hajde da se spremimo i krenemo da sečemo.

– Koga to? – zainteresova se ćelavi.

– Pa one koji nisu Rusi! – široko i dobro se osmehnu smeđooki. – Da nam se ne motaju pod nogama! Da pustimo malo krvi!

– Ma šta ti je? – začudi se ćelavi – Zašto da krenem u seču? Prošla me je volja!

– Evo, ruska lenjost – ukori ga sabesednik. – Ispod ležećeg kamena voda ne teče.

– Đavo nek je nosi, neka ne teče. Neka je i lenjost – složi se ćelavi sa najljupkijim osmehom, koji pokaza okrugle dečje jamice na bucmastim obrazima.

Rusku lenjost su dobroćudno osudili i kod te mirne note sam ih napustila i izišla na zatvorenu platformu vagona. Približavalo se moje Podreskovo.

Na platformi je isto tako bilo zanimljivo. Jedna vrata su bila polomljena i prašnjavi vetrić ispunjavao je prostor teškim vazduhom. Pored drugih vrata koja nisu bila polomljena, stajala su dva mlada para. Oni što su bili niži rastom zaneseno su se grlili, a oni viši su već bili završili predigru, pobednik u crnoj košulji se već dočepao cilja i spretno je izvodio tajanstvo, energično zveckajući kopčom kaiša na pantalonama u taktu usporavajućeg kretanja voza. S bočne strane sevnuo je beli vrat i zabačena brada divne dame. Sa olakšanjem sam saskočila na peron koji mi se dokotrljao pod noge.

Za taj dan bilo je malo isuviše. Išla sam po peronu, voz je krenuo, prestigao me i, mahnuvši zadnjicom, otišao zajedno sa smeđookim, ćelavim i tom veličanstvenom četvorkom koja je do Klina mogla još svašta da obavi...

Peron je prestao, nastavio se drum koji je vodio udesno, pored žbunova posedelih od prašine, što su stalno pokušavali da se pomere malo dalje, u stranu. I zalazak sunca još nije prekrilo nebo i drveće je stajalo sa krošnjama podsećenim zrakom svetlosti.

U smutnji i uznemirena došla sam do skretanja druma, gde su pod prašnjavim šipražjem sedela dva dečaka blizu deset godina starosti i, kako mi se učinilo iz daljine, igrala karte. Kad sam prišla bliže videla sam da debeli svežanj novčanica dele u dva špila, a poluprazna flaša onog istog “Salhina” bila je zaglavljena među kolena jednog od njih...

Venječka! – molećivo mu se obratih – Ti već odavno u dobrom društvu konzumiraš nešto nebesko i dostojno tebe, i teška knedla u grlu ti više ne zapije. A šta će biti sa ovima? Oni neće skupiti svoja olinjala krila ispod trošne tarabe, neće zaplakati smirenom suzom nemoći i pokajanja nego će, nalivši se pijanom krvlju, zgrabiti sekiru ili mitraljez. I ne postoje tu nikakvi Petuški,* ni smolaste bombone na borovim štapićima, ni lepljivi medenjaci... Ognjenog, zlog i gvođenog petla će navući na našu jadnu zemlju ti dobri muškarci sa flašom “salhina”. A sa ovim malima, šta će s njima biti? – pitala sam pokojnog Venječku Jerofejeva bez ikakve nade da ću čuti odgovor.

ZAJEDNIČKI VAGON

Spremali smo se na brzinu, ali nismo rušili tradiciju: votka, soljena haringa, hleb. Najzad, što nije nevažno, u selu, kamo smo putovali, odavno nema

* Petuški, gradić u Ruskoj provinciji. Aluzija na poznati roman Venedikta Jerofejeva *Moskva-Petuški*. (Prim. prev.)

nijedne prodavnice. Ako ćemo otvoreno, poneli smo namirnica pun ruksak.

Datum je bio trideseti decembar. Poslednji dan. Karte na Savelovskoj železničkoj stanici smo kupili, mada je red bio poveliki. Ubrzo se pokazalo da su karte prodali svima koji su želeli, a bilo ih je duplo više nego sedišta. Na peronu se javila nekakva nostalgija – ličilo je na rat, na evakuaciju zbog mogućeg bombardovanja, ili na snimanje filma iz tog vremena. Kod mojih saputnika probudila se izgubljena dovitljivost iz doba ratnih dejstava, i prilično vešto smo se ugurali u prepunjeni vagon. I, krenuli na sever...

Vagon je bez kupea. Narod se polako razmešta. Budale se sabijaju na klupama, pametni se raširili na gornjim policama. A mi stojimo u prolazu. Zasad je tesno i hladno, ali će uskoro biti vruće i zagušljivo, no dotle će se i pametni i budale izjednačiti u jednom – svi će biti pijani. Proces je, zapravo, krenuo odmah, kako se voz pokrenuo. Svi su nešto izvadili. Ne pitajte šta. Upravo, flaše. Svi osim nas. Ne zato što ih nismo imali. Već stoga što je počeo takav narodni teatar, da se pogled nije mogao odvojiti od prizora tog nepatvorenog života u dekoraciji ruske železnice...

Prva pojava bila je Sprovodnica. Kao Rubensov model sa licem podnapite matrojoške. Snažna, čvrsta. Nije se još sasvim raspustila od pijanstva, samo je malo omlitavila. Glas zapovednički, veseo, bezobrazluke ne dopušta, ali ako treba sama će ih izvaliti da će i milicioner pocrveneti. Shvata da je prodato duplo više karata nego što ima mesta, ali potpuno vlada situacijom: nekog desno, nekog levo, ženu s detetom je smestila, vojnike na dopustu je podigla – sačekajte, deco, i vas ću negde smestiti... Ali vojnicima se žuri, treba da putuju samo osam sati, a za to vreme treba se malo okrepiti, pa odspavati, pa se opet malo okrepiti. Oni su u sigurnim rukama, na dopust ih sprovodi vojnička mati, medvedica. Njen sin je Koljka, i tu su još dva zemljaka Vovka i Serjoga...

U susednom delu – solidna porodica od pet članova: mati i otac srednjih godina, njihov sin sa ženom, i nemačka ovčarka. Njoj je najgore. Zabila se pod klupu i preživljava nervni slom. Svi je žale, miluju, posebno postarija gazdarica: “Lepotice moja, ne plaši se, glupačo, ne damo mi tebe”. A pas se sav tresе. Tatica i sin su se već okrepili. Tatici su se već oznojile noge, izuo je cipele, neka se odmore... Kobasica, kokoška... Hoćete li?

Dobar je naš narod – dobrodušan i darežljiv...

Pored nas, u prolazu, pored samog nužnika, ljubavni par. Nisu glupa mladež. Odrasli, bračni par preko trideset godina. Iz njih zaplamtі ljubav, posebno iz nje: “Slavik, koje želiš? Hoćeš “slovensko”, hoćeš “hajneken”? Ili hoćeš malo vode?”

Ona ima osam identičnih plastičnih kutija, pretražuje ih, protresa, zvecka, kucka... A muž zavrće nosom: ovo neće, ono neće... Neshvatljivo je kako tako brzo zna šta neće...

Evo i vojnici došli sa platforme, priseli na klupu, malo su se i sporečkali, i posvađali, i majku jedno drugom spominjali, i pomirili se.

Takav je naš narod – duševan, saosećajan...

I nas troje – moj muž, Dima i ja, i mi smo takođe – narod. Odeveni smo kao i svi: kape, valjenke, kratke bunde. I hrana je kao kod svih: hleb, kobasica, topljeni sir, čaj u termosu... Upravo čaj i pijemo.

– Šta je s vama, kô neplodna zemlja... – žale nas, nude nas.

Susedica sa plastičnim kutijama je, ispostavilo se, prodavačica iz bakalnice. Sve nam je ispričala: ranije je bila šef, a sada, nema smisla, moraju kod rođaka, imaju dvoje dečice, ostala su sa bakom. Stambeni problem.

A Slavik je sav važan, kao kineski mandarin, ni sa čim nije zadovoljan: prvo mu je bilo hladno, zatim mu je postalo vrućina, pivo mu je gorko, votka slaba, a glavno, voz tako sporo ide, ne može se izdržati... A prodavačica se stalno trudi da mu ugoditi: i ovo i ono, i kud on okom, ona skokom. A on, što pijaniji sve stroži...

Vagon je, iako se malo rastresao, i dalje dupke pun. Mi smo nekako posedali. S vremena na vreme kroz prolaz se probija pijani muškarac sa harmonikom o jednom ramenu:

– Jeste li videli moj ruksak?

Pri svakom sledećem prolasku bio je sve pijaniji, harmonika je visila sve niže prema podu, a ruksaka i dalje nije bilo... Ljudi su, istina, govorili da mu je još na stanici njegova žena, dok ga je pratila, vezala ruksak za pojas kaputa. Ali, nema ni kaputa...

Ponegde se još neko s nekim bratimi, a ponegde su se već dohvatili za prsa. Vojnička mati će povremeno: “Vova, Serjoga, šta vam je? Što mašete tim pesnicama? Je l’ treba materi u modricama da dođete?”

Umiruje budale... Zašto se od tako dobrih žena rađaju takva nerazumna štenad?

A u porodičnom delu horsko pevanje: “Oj, rjabina rjabinuška...”

Nemačka ovčarka obesila uši, sva se zgrabila... Uvaženi sin vodi taticu u toalet. Samo je zaboravio da mu nadene cipele. Sinu govore: obuj taticu, u klozetu je odavno voda do kolena...

Sinčić taticu smešta na sedište, dodaje mu cipele. Dok su bili odsutni, svekrva, pošto je završila žalostivu pesmu, saopštava snaji kakva je ona. Snajka ovoj isto tako svašta govori. Razleže se snažni vrisak. Pseći nervi ne izdržavaju, ovčarka se podiže. Dramatična napetost narasta. Mladi čovek je dovukao tatu iz klozeta. Uvređena mlada žena zahteva od muža trenutnu raspravu sa svekrvom. Pseće cvilenje prelazi u zavijanje. Mamica je nežna sa psom kao dobra vila. Samo što ga ne ljubi: “Ah ti moja jadnice, kako si se samo uznemirila!” I odmah zaurla prodornim glasom:

– Sedi!

Ispod psa počinje nešto sumnjivo da curi. Mladi par vuče psa u toalet. Pas se opire. U njenim očima je očajanje i izbezumljenje – ljudi sa takvim očima završavaju samoubistvom.

Svi su prepuni zanimanja jedno za drugo, ali se blagonaklonost smesta preobraća u agresiju. Neko se kikoće, neko rida. Udarajući iz sve duše harmonikom o podupirače polica, čovek luta iz vagona u vagon i traži svoj ruksak. Slavik se naljutio, vrlo ozbiljno:

– Kakav je ovo voz? Neću da putujem takvim! Zaustavite ga! Pustite da me dočekaju! Gde je moja kosmička veza?”

A žena ga teši: šta ti je, kaže, Slavik, pa svoj telefon si ostavio na stolu... I nama ponosno pojašnjava: on mi je telefonista, u specijalnoj službi radi.

Mi prosto razrogačili oči: ma kakav je on telefonista, on je telegrafista! Besmrtni Čehovljev telegrafista, koji je preterao u poslu. Treba mu kosmička veza! Ptica-trojka! I hoće da zaustavi voz! I helikopter da mu pošalju!

Ruski teatar apsurdna. Prevalila ponoć. Već je trideset prvi decembar.

Voz – pijan kao čep. Sprovodnica, vojnici, oni što spavaju i oni što bdiju – svi izdišu sveže alkoholne pare. Približava se praznik. Još niko nije bljuvao i nisu ni sve njuške razbijene, ali ima još vremena.

Pomalo osećamo svoju podmuklost: nismo se napili, nismo se slili sa narodom, posmatramo treznim očima sa strane, kao da smo posmatrači OUN. Ali, između ostalog, osim nas troje, još jedan par treznih očiju posmatra prizor. Na prvi pogled zrači veoma lep čovek, mornarska prugasta majica ispod košulje, lice neovdašnje, možda severnokavkasko: brada poput lopate, sa jamicom filmskog glumca, nos oštar, bez slovenske mekote. Možda je Čečenac? A oči radoznale, gledaju pravo...

Izašli smo u Kašinu. I “Čečenac” sa nama. Mrkli mrak, a mraz blizu minus trideset. Na stanici je toplo i narod se tu sabio. Odatle, sa staničnog trga, uskoro će krenuti autobusi u pravcu selâ. Ljudi cupkaju s noge na nogu. Čekaju. Mi treba da čekamo dva sata.

Okrenuli smo klupu prema toplom radijatoru, razvezali ruksak i najzad dohvatili flašu. I pozvali “Čečenca”. Bez ustezanja je prišao. Predstavio se:

– Zovem se – kaže – Ivan Jakovljevič. Ja sam, zapravo, holandski Nemac.

Umalo se nisam zagrcnula. To je bilo moje spisateljsko istraživanje. Na lovca je naletela zver. I to još kakva: hoćeš roman u nastavcima, hoćeš tv seriju. On ispi čašicu i poče priču:

– Naša porodica se doselila iz Holandije u vreme carice Ane Joanovne, u rudnike... Moji preci su bili menoniti.* Znete li za njih?

Znali smo. Ivan Jakovljevič je bio dirnut: prvi put u životu je sreo ljude koji su znali za menonite...

Nemački jezik je skoro zaboravio. Mati mu je još govorila, a on ga već gotovo ni ne govori. Ali razume. Iz Altaja porodica se preselila u Srednju Aziju. Posle vojske se oženio Ruskinjom. Pre svih je shvatio da iz Srednje Azije treba

---

* Menoniti – hrišćansko-protestantska sekta koju je u XVI v. osnovao u Holandiji Menon Simons. Ne priznaje silu i odbacuje vojnu službu i zakletvu... (*Prim. prev.*)

bežati. Prebacio se u Rusiju. Kupio kuću. Osnovao porodicu. Žena je medicinska sestra. Imaju troje dece. U Moskvi radi kao vozač autobusa. Ovde u Tverskoj oblasti nema posla. Nadimak mu je Čečen.

Govori dobro. Jezik živ, pravilan, nikakvih besmislenih psovki, kojima obično nakite govor oni što su služili vojsku ili bili u logorima. Sva njegova braća otputovala su u Nemačku. On neće da ide. Ovde mu je Domovina.

Slušamo pažljivo. On govori vešto, s detaljnim opisima. Ne postavlja nijedno pitanje. Zatim gleda na sat. Vreme je. Hvala, kaže, za prijatno društvo. Sa inteligentnim ljudima veoma retko dolazi u kontakt. I odlazi. Kakvih samo ima ljudi u bačuški-cara, kako je govorio Ljeskov...

Naš autobus je toliko promrzao, da je sav zvečao. Noći nikad kraja, mraz sve jače steže. Putovali smo više od sata i stigli u selo. U retkim izbama gore vatre, psi kevcu. A do našeg sela treba ići još šest kilometara šumom. Može se i putem, ali tada je još dva kilometra više. I podosmo kroz noćnu šumu. Put je gotovo prešao u stazicu, a onda se i stazica izgubila pod snegom, i mi krenusmo po ledini, upadajući u sneg do kolena. I išli smo dugo, vrlo dugo. Napravili smo predah, popili vruć čaj, čak smo zapalili i vatru. Šuma je krckala od grana pod snegom, probadalo nas je od mraza, činilo se da se nikada odatle nećemo izvući. A onda je počelo da sviće. Postali su приметni tragovi: divljeg vepra, lisičiji, zečji. I naravno, pseći. Usred drvenog mraznog treska čurliknula je nekakva ptica. Koračala sam kao u snu, činilo mi se da se vučem van vremena, prostora, na onom svetu... Ali tu je šuma namah prestala. Stigli smo na ivicu šume i izbili na čistinu. Već je bilo sasvim svetlo. Iza nas su, nalik na zeleni zid, stajali ogromni borovi. Zaustavili smo se i posmatrali selo koje nam se otkrilo na vidiku – nijedan mlaz dima nije izlazio iz dimnjakâ.

I baš na tom mestu se dogodilo. Kao prasak. Sve je odjednom planulo, iza naših leđa rasplamsali su se borovi poput žutog plamena sveće. Bio je to izlazak sunca. Sve je obasjala praznična svetlost, sve je zaiskrilo i nastala je takva lepota, kakva biva samo u detinjstvu ili u snu. I kao dopuna svemu, začu se nekakav frk, i pravo ispod mojih nogu iskoči i izlete velika siva ptica-tetrebica.

Nije mnogo ostalo za priču. Dimina kuća je toliko bila promrzla, da su čak miševi iz nje pobjegli. A što se ljudi tiče, lokalne starice provode zimu kod rodbine, u gradu. Poslednja usamljena starica-zimovnica umrla je pre osam godina.

Na našu radost u selu se našao vlasnik dače. Ostao je od jeseni, spasavajući se od gradske ispraznosti i voljene žene. Sviđa mu se da živi u pustom selu, sa mačkom i psom. Ponekad na skijama odjuri u susedno selo u radnju sa hlebom i mlekom. Alkohol je u kanistru. Zalihe hrane. Penzioner je. Čita, crta, bavi se duborezom. Ispija u samoći. Filozofira kad se nađe sa nekim. Divan i sasvim poseban čovek. Obradovao se kada smo mu banuli u kuću. Upravo je raspaljivao peć.

Uveče smo postavili sto u njegovoj izbi. Diminu brvnaru je trebalo dva dana grejati da bi se zagrejala.

Srećna Nova godina!

Za stolove su sigurno sada seli i vojnici na dopustu, i telegrafista sa prodavačicom, i vesela porodica sa nervno bolesnim psom, i holandski Nemač sa nadimkom Čečen, i sprovodnica, Rubensov model sa licem prestarele matroškoše.

To je moj narod. Takav kakav je...

Ljudmila Jevgenjevna Ulicka pripovedač, romansijer i dramski pisac, dobitnik brojnih nagrada u Rusiji i svetu. Rodena u Moskvi, po profesiji je doktor bioloških nauka. Priče je počela da piše veoma kasno, i popularnost stiče prvo na Zapadu pripovetkom "Sonječka", a za roman *Medeja i njena deca* dobija prestižnu nagradu Mediči. Za svoj drugi roman *Šučaj Kukocki* dobija "Ruskog Bukera" 2002. godine, a sledeće godine proglašena je u Rusiji i Nemačkoj najpopularnijim piscem. Za poslednji roman *Danijel Štajn, prevodilac* nagrađena je priznanjem "Boljšaja knjiga".

Kod nas su prevedeni svi njeni romani i gotovo sve zbirke priča. Uskoro će u "Paidei" biti objavljena zbirka pripovedaka *Ljudi našeg cara* u prevodu Nede Nikolić Bobić.

Priče koje donosimo prevedene su iz zbirke *Anđeo čuvar*.

N. N. B.

